

Nr 46.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök för budgetåret 1949/50 m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I årets statsverksproposition (IX H.T. p. 20 och 110) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på särskild proposition för budgetåret 1949/50 beräkna dels till lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök förslagsanslag av 2 527 800 kronor till avlöningar och 373 700 kronor till omkostnader, reservationsanslag av 400 500 kronor till materiel m. m. och 35 000 kronor till bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek, förslagsanslag av 34 100 kronor till stipendier, reservationsanslag av 35 000 kronor till underhåll av byggnader m. m., 403 300 kronor till inredning och utrustning och 77 300 kronor till särskilda undersökningar, anslag av 44 800 kronor till avkastningsbedömning rörande avelssvin, 225 000 kronor till bidrag till lokala gödslings-, sort- och ogräsförsök m. m. och 43 000 kronor till bidrag till fast försöksverksamhet vid statsunderstödda lantbruks- och lantmannaskolor ävensom reservationsanslag av 20 000 kronor till kostnader för specialkurs för utbildande av maskinkonsulenter, dels ock reservationsanslag av 120 000 kronor till täckdikningsförsök m. m.

Därefter har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 28 januari 1949 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 41, hemställt om, förutom godkännande av avlöningsstat för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök, att riksdagen för budgetåret 1949/50 måtte anvisa dels till lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök förslagsanslag av 2 506 000 kronor till avlöningar, och 372 700 kronor till omkostnader, reservationsanslag av 403 500 till materiel m. m. och 35 000 kronor till bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek, förslagsanslag av 34 100 kronor till stipendier, reservationsanslag av 35 000 kronor till underhåll av byggnader m. m., 403 300 kronor till inredning och utrustning och 77 400 kronor till särskilda undersökningar, anslag av 44 800 kronor till avkastningsbedömning rörande avelssvin, reservationsanslag av 225 000 kronor till bidrag till lokal försöksverksamhet, 43 000 kronor till bidrag till fast försöksverksamhet vid statsunderstödda lantbruks- och lantmannaskolor samt 20 000 kronor till kostnader för specialkurs för utbildande av maskinkonsulenter, dels ock till täckdikningsförsök m. m. reservationsanslag av 125 000 kronor. Här-

jämte har hemställts om ett investeringsanslag av 366 000 kronor till byggnadsarbeten vid högskolan.

Tillika har Kungl. Maj:t i propositionen anhållit om bemyndigande att träffa avtal angående statens övertagande av tillgångarna hos institutet för husdjursförädling vid Wiad ävensom om principbeslut av riksdagen, att en försöksgård skall inrättas vid Röbbäcksdalen utanför Umeå och att viss forskningsverksamhet på jordbrukets område skall förläggas dit.

Propositionen innehåller följande sammanfattning av Kungl. Maj:ts förslag.

Sammanfattning.

Vid 1948 års riksdag antogs ett principprogram för upprustning av lantbrukets och skogsbrukets högskolor (prop. nr 177; r. skr. nr 266). Detta innebar beträffande lantbrukshögskolan att från och med den 1 juli 1949 tre nya vetenskapliga institutioner och lika många professorsbefattningar samt nio nya laboratoristjänster skulle inrättas. Den därmed sammanhängande frågan om utökning av assistent- och biträdespersonalen samt uppräknig av anslagen till materiel och utrustning ansågs emellertid icke böra prövas förrän i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1949/50. I propositionen framläggas nu förslag i dessa hänseenden. På grund av det ekonomiska läget ha de begränsats till vad som ansetts oundgängligen nödvändigt för att göra de vetenskapliga institutionerna arbetsdugliga. Trots detta innebära förslagen en betydande ökning av antalet tjänster vid högskolan och väsentliga höjningar av nuvarande anslag.

Vidare föreslås, att den vid nuvarande Institutet för husdjursförädling vid Wiad bedrivna forskningen från och med den 1 januari 1950 skall inordnas i lantbrukshögskolan såsom en självständigt arbetande avdelning av dess institution för avels- och raslära. Ledaren för denna avdelning föreslås erhalla laboratorers ställning. Även i fortsättningen förutsättes tvillingforskning komma att bli huvudföremålet för den vetenskapliga verksamheten vid Wiad, varjämte arbetet vid det nuvarande ullaboratoriet skulle fortsättas. Jordbruksgården Wiad skulle bli en försöksgård under styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök.

Slutligen föreslås i propositionen, att principbeslut nu skall fattas om inrättande av en försöksgård vid Röbbäcksdalen utanför Umeå, dit även viss forskningsverksamhet på jordbrukets område skulle förläggas.

I detta sammanhang har utskottet även behandlat följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 236 av herr *Tjällgren m. fl.*, likalydande med II: 304 av herr *Jönsson* i Rosshol *m. fl.*, vari hemställts, att frågan om förläggningen av den i propositionen föreslagna forskningsinstitutionen för norrländska jordbruksfrågor måtte göras till föremål för fortsatt utredning;

2) I: 238 av herrar *Osvald* och *Näsgård*, likalydande med II: 307 av herr *Kollberg*, vari yrkats att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att de av högskoleutredningen framförda och av lantbrukshögskolans styrelse tillstyrkta förslagen rörande personalbehovet vid lantbrukshögskolans husdjursinstitutioner skola upptagas till förnyat övervägande; samt

3) I: 239 av herr *Velander m. fl.*, likalydande med II: 306 av herr *Jönsson* i *Rosshol m. fl.*, vari hemställts att riksdagen måtte besluta,

»dels att anslaget till tillfällig arbetskraft uppräknas till 30 000 kronor,

dels att under rubriken 'inredning och utrustning' upptages ett anslag på 20 000 kronor för den fortsatta upprustningen av statens jordbruksförsöks kemiska speciallaboratorium,

dels att under rubriken 'Bidrag till lokal försöksverksamhet' uppföres ett med 225 000 kronor till 450 000 kronor utökat belopp,

dels att under rubriken 'Bidrag till fast försöksverksamhet' uppföres ett med 49 000 till 92 000 kronor utökat belopp,

dels att under rubriken 'Omkostnader för försöksgårdarna' uppföres ett belopp på 180 700 kronor (Wiad ej inberäknad),

dels ock att under rubriken 'Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök' upptages ett anslag för statens jordbruksförsök till försökslada 60 000 kronor, kärlförsöksgård 65 000 kronor samt bostad för fältassistent 55 000 kronor eller tillhopa 180 000 kronor.»

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionerna, får utskottet hänvisa till dessa.

Anslagsberäkningar för budgetåret 1949/50.

Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Avlöningar.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök har i sina anslagsäskanden hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas ett med 1 050 100 kronor till 3 030 600 kronor höjt avlöningsanslag. Styrelsen, som erinrat om att dåvarande chefen för jordbruksdepartementet i propositionen nr 177/1948 uttalat att han icke funnit behovet av laboratorsbefattningar vid högskolans husdjursinstitutioner tillräckligt styrkt, har därvid framhållit, att den ansåge inrättandet av dessa befattningar väl motiverat med hänsyn till såväl läroämnenas betydelse ur forskningssynpunkt som undervisningens omfattning. Fördenskull har styrelsen föreslagit, att ifrågakvarande tjänster skulle inrättas från och med nästa budgetår.

Rörande personalens fördelning på de olika institutionerna m. m. hänvisas till framställningen å s. 8—18 i propositionen.

Departementschefen.

Departementschefen har bland annat anført:

»De av 1948 års riksdag beslutade nya vetenskapliga befattningarna vid lantbrukshögskolan och den till denna knutna försöksverksamheten torde

innebära en betydande upprustning av högre undervisning, forskning och försöksverksamhet på jordbrukets område. På grund av att nybyggnader under rådande ekonomiska förhållanden icke ansågos böra komma i fråga i någon större omfattning kunde visserligen denna upprustning i vissa avseenden icke bli så genomgripande som annars varit önskvärt. I stort sett torde emellertid de beslutade personalförstärkningarna vid forsknings- och undervisningsinstitutionerna fylla behovet av högre vetenskapliga befattningar.

Jag har icke funnit tillräckliga skäl föreligga att såsom högskolestyrelsen föreslår ånyo upptaga frågan om inrättande av laboratoriefattningar vid lantbrukshögskolans husdjursinstitutioner. Genom det vidgade samarbete mellan lantbruks- och veterinärhögskolorna, som förutsatts skola komma till stånd, bör enligt min uppfattning behovet av vetenskaplig forskning på ifrågavarande ämnesområden kunna tillgodoses i erforderlig omfattning utan att de föreslagna tjänsterna inrättas. Därtill kommer att möjligheterna till vetenskapligt arbete inom utfodringsläran torde vara tämligen begränsade innan den av försöksutredningen föreslagna respirationsanläggningen för större djur kan komma till utförande. Jag vill i detta sammanhang omnämna, att jag i det följande kommer att föreslå, att det nuvarande Institutet för husdjursförädling på Wiad från och med den 1 januari 1950 inordnas under lantbrukshögskolan såsom en självständigt arbetande avdelning av dess institution för avels- och raslära. Vid bifall till detta förslag kommer nämnda institution att erhålla betydligt förbättrade resurser för såväl forskning som undervisning.

Övriga av högskolestyrelsen förordade nya tjänster, som avse att i enlighet med högskoleutredningens förslag tillgodose nya institutioners behov av biträdande personal och överhuvud taget genom bättre tillgång till hjälpkrafter skapa större arbetsmöjligheter för de vetenskapliga befattningshavarna, anser jag i viss utsträckning vara ofrånkomliga som följd av de föregående år fattade besluten. Med hänsyn till nödvändigheten att begränsa statsutgifterna torde emellertid största möjliga återhållsamhet böra iakttagas vid inrättande av nya tjänster.

Jag har bland annat med hänsyn härtill ej ansett mig böra nu förorda den utökning av försöksverksamhetens personalorganisation, vilken högskolestyrelsen på grundval av jordbruksförsöksutredningens förslag förordar. Enligt min mening torde det dessutom vara motiverat att något avvakta erfarenheter av den nya försöksorganisationens verksamhet innan nästa etapp av dess upprustning inleds.

Den komplettering av personalorganisationen, som förordas i det följande, berör sålunda huvudsakligen lantbrukshögskolans undervisningsinstitutioner. Jag har härvid ansett mig böra noga pröva angelägenhetsgraden av de anmälda behoven och har därför även under hand inhämtat en del upplysningar härom.

Vid bedömandet av de olika institutionernas personalbehov har jag i likhet med högskoleutredningen funnit, att som regel varje professor och la-

borator bör ha tillgång till någon vetenskapligt utbildad medhjälpare samt att varje institution bör vara försedd med erforderlig teknisk hjälppersonal. Däremot kan jag icke dela utredningens uppfattning att varje institution bör förses med biträde för kontorsgöromål. Genom en viss samorganisation av institutionernas skrivarbeten torde nämligen behovet av dylik arbetskraft kunna minskas. Jag vill därför föreslå att endast åtta av de fjorton av utredningen föreslagna kansli- och kontorsbiträdestjänsterna nu inrättas, varvid det bör ankomma på högskolans styrelse att fördela dem på institutionerna eller på annat sätt organisera denna verksamhet, t. ex. genom inrättandet av en central för större skriv- och dupliceringsarbeten. Dock bör ett kontorsbiträde placeras på vardera institutionen för lantbruksekonomi och marknadslära med hänsyn till de omfattande räknearbeten som där förekomma.

Beträffande den vetenskapliga och tekniska hjälppersonalens lönegradsplacering finner jag icke anledning föreligga att nu föreslå någon ändring i föregående års beslut om provisorisk lönegradsplacering av högskolans assistenter. Frågan om denna personals löneställning torde nämligen först böra närmare utredas. Enligt vad jag inhämtat har chefen för finansdepartementet för avsikt att inom den närmaste framtiden framlägga förslag härom. Vidare torde de i det följande föreslagna preparatorstjänsterna tills vidare böra placeras i lönegrad Ce 13. I avvaktan på slutligt ställningstagande till utredningen rörande avlönings- och anställningsförhållanden för laboratoriebiträden torde medel för nya tjänster av detta slag böra beräknas enligt lönegrad Cf 4. Någon ändring av nuvarande laboratoriebiträdens lönegradsplacering torde därför icke heller böra företagas nu. Likaså böra i avvaktan på översyn av lönegradsplaceringen av högre biträdestjänster två av de föreslagna åtta biträdena för kontorsgöromål placeras som extra ordinarie i 11 lönegraden och de övriga sex enligt gällande befordringsgång.

I enlighet med vad högskolestyrelsen föreslår bör institutionen för marknadslära erhålla en assistent.

Den likaledes nyinrättade institutionen för växtsjukdomslära synes däremot icke omedelbart böra organiseras i den av utredningen och styrelsen föreslagna omfattningen. Innan institutionens växthus färdigställts och dess forsknings- och undervisningsprogram hunnit utarbetas, torde en assistent och ett laboratoriebiträde samt en med institutionen för växtodlingslära gemensam preparator kunna tillgodose institutionens personalbehov.

Eftersom hela personalen vid den nuvarande lantbrukskemiska institutionen föreslås överförd till den vid dess delning nyupprättade institutionen för allmän och oorganisk kemi synes personalen vid denna institution endast behöva förstärkas med en förste amanuens med uppgift att biträda vid laboratorieundervisningen.

För institutionen för organisk kemi böra i enlighet med utredningens och styrelsens förslag beräknas en förste assistent och ett laboratoriebiträde.

Såsom högskoleutredningen föreslår bör det kemiska centrallaboratoriet tills vidare kvarstå under ledning av föreståndaren för institutionen för

allmän och oorganisk kemi, professor Svanberg. I enlighet med beslut vid föregående års riksdag har vall- och mosskulturföreningens kemiska laboratorium med laboratoriechef, en laborant och ett laboratoriebiträde överförs till statens jordbruksförsök. I proposition 161/1948 framhölls, att den föreslagna organisationen måste betraktas som ett provisorium. Enligt min mening medför arrangemanget en organisatorisk splittring av den kemiska analysverksamheten och avsevärda merkostnader för dubblerad utrustning. Eftersom den nuvarande laboratoriechefen ingår i pensionsåldern 1949 vill jag därför föreslå, att hans tjänst icke återbesättes och att övrig personal och utrustning vid statens jordbruksförsöks kemiska laboratorium överföres till lantbrukshögskolans analyslaboratorium. På grund av utrymmesbrist bör emellertid analyslaboratoriet tills vidare få disponera över de lokaler i vilka jordbruksförsökens kemiska laboratorium nu inrymmer. I anslutning till denna omorganisation och med hänsyn till analyslaboratoriets växande uppgifter torde dess personal därutöver böra utökas med en förste assistent och två laboratoriebiträden.

Den nuvarande assistentbefattningen vid institutionen för husdjurens fysiologi och anatomi bör i enlighet med utredningens förslag stadigvarande knytas till institutionen. Dessutom torde medel böra beräknas för avlönan- de av en preparator vid institutionen.

Verksamheten vid nuvarande Institutet för husdjursförädling vid Wiad synes i fortsättningen böra inordnas i lantbrukshögskolans institution för avels- och raslära i enlighet med de riktlinjer jag i ett senare sammanhang kommer att uppdraga. Med hänsyn härtill torde medel böra beräknas till avlönan- de av en laborator, två överassistenter, två assistenter, en institutions- vaktmästare, två laboratorie- och två kontorsbiträden vid förevarande in- stitution. Institutionens personalresurser för forskning och undervisning vid Ultuna torde därtill böra utökas med en djurskötare i lönegrad Ce 9 och ett laboratoriebiträde, varjämte en tjänst som assistent torde böra ändras till förste assistent i lönegrad Ce 24.

Vid institutionen för växtodlingslära torde personalen böra utökas med ett laboratoriebiträde och en vaktmästare samt med en med institutionen för växtsjukdomslära gemensam preparator. Då forsknings- och försöks- verksamhet avseende fältmässig köksväxtodling torde böra handhas av sta- tens trädgårdsförsök, synes däremot den ifrågasatta förste assistenttjänsten för sådana uppgifter icke erfordras.

Beträffande institutionen för allmän jordbrukslära vill jag förorda, att den av högskoleutredningen föreslagna personalökningen genomföres. Medel böra sålunda beräknas till avlönan- de av en förste assistent och två labora- toriebiträden samt för utbyte av en tredje amanuens mot en andre ama- nuens. Vid en så betydande utvidgning av institutionens resurser böra emel- lertid de till försöksverksamheten hänförliga jordbearbetningsförsöken, vil- ka med särskilt anslag bedrivs av institutionen, liksom hittills kunna rym- mas inom ramen för dess verksamhet utan att anslaget för detta speciella ändamål höjes. Jag har heller ingen erinran mot styrelsens förslag att en av

de av utredningen föreslagna vaktmästartjänsterna placeras vid institutionen.

Vid institutionen för växternas anatomi och fysiologi synes personalen i enlighet med utredningens förslag böra utökas med en assistent och ett laboratoriebiträde. Däremot finner jag icke av behovet påkallat att såsom föreslagits jämväl inrätta en trädgårdsmästartjänst för skötseln av institutionens odlingar eller en tjänst såsom förste amanuens.

Institutionen för systematisk botanik och ärtflighetslära torde böra tillföras en förste amanuens och ett laboratoriebiträde, varjämte en assistenttjänst bör utbytas mot en tjänst som förste assistent.

Vad angår institutionen för husdjurens utfodring och skötsel har jag icke någon erinran mot att institutionens nuvarande arvodesassistent utbytes mot en förste assistent och att institutionen utrustas med ytterligare ett laboratoriebiträde.

Beträffande institutionen för marklära vill jag förorda att utredningens förslag till personalförstärkning genomföres, varvid en förste assistent och ett laboratoriebiträde skulle tillkomma samt en tredje amanuens utbytas mot en andre amanuens. Däremot kan jag icke tillstyrka styrelsens förslag att ombilda en vaktmästartjänst till en preparatorsbefattning.

Utredningens förslag i fråga om mikrobiologiska institutionen med baljväxtlaboratoriet biträder jag i så måtto, att jag förordar, att denna institution tillföres en preparator samt att institutionen och laboratoriet erhåller var sitt lönegradsplacerat laboratoriebiträde. Vidare anser jag med hänsyn till skrivarbetets omfattning vid laboratoriet att en av de tidigare föreslagna tjänsterna som kanslibiträde bör placeras där. Däremot vill jag icke tillstyrka styrelsens förslag att föra ytterligare ett kontorsbiträde vid laboratoriet på löneplan.

Med hänsyn till de betydande resurser, som i tidigare sammanhang tillförts den hydrotekniska forskningen vid lantbrukshögskolan, bland annat i samband med anslag till täckdikningsförsöksverksamheten, har jag icke funnit det nödvändigt att i nuvarande läge ytterligare utöka den hydrotekniska institutionens personal. Jag anser i och för sig rimligt att den personal, som för längre tid behöves för att bedriva täckdikningsförsöksverksamheten, inplaceras å löneplan. En dylik åtgärd bör dock icke övervägas förrän personalbehovet kan med säkerhet bedömas. Visserligen arbetar denna verksamhet såsom framhållits på tämligen lång sikt. Därmed är emellertid icke sagt att den personal, som erfordrats för att lägga verksamhetens vetenskapliga och försökstekniska grundval och planera de fasta försöken, blir erforderlig, när detta arbete inom en tämligen nära framtid genomförs och det endast gäller att bearbeta försökens resultat.

Vid den maskintekniska institutionen bör personalen enligt min mening utökas med en assistent och en montör i lönegrad Ce 13. Beträffande sistnämnda befattnings lönegradsplacering vill jag hänvisa till vad statskontoret i förevarande fall yttrat. Jag har slutligen ingen erinran mot styrelsens hemställan att ett av de tidigare föreslagna kontorsbiträdena placeras vid

institutionen för fysik och meteorologi, varvid institutionens anslag till tillfällig arbetskraft kan indragas.

Speciallärararvodena vid lantbrukshögskolan fastställdes då denna inrättades 1932 och ha sedan dess kvarstått oförändrade. På grund av penningvärdets fall har det emellertid visat sig svårt att mot dessa ersättningar besätta ifrågavarande befattningar med fullt kompetenta krafter. Eftersom en uppräknig av dylika arvoden under de senaste åren ägt rum inom andra delar av statsförvaltningen vill jag föreslå, att så sker även beträffande lantbrukshögskolan. Jag finner därvid skäligt, att arvoden höjas i nivå med dem, som utgå till speciallärarna vid tekniska högskolan. Då samtidigt antalet speciallärare avsevärt minskas torde medel till deras arvoden böra upptagas med sammanlagt 34 000 kronor.

Vidare vill jag föreslå att det under arvodesposten upptagna anslaget till ersättning till experter vid undervisning i maskinlära beräknas till 3 000 kronor. Något anslag till kurs i agrarpolitik torde med hänsyn till föregående års riksdagsbeslut icke böra utgå. Däremot vill jag tillstyrka att 600 kronor anvisas till specialföreläsningar i husbyggnadslära och att övriga arvoden upptas med oförändrade belopp. Till arvodesposten bör dessutom föras det anslag till fria föredrag som hittills upptagits under materielanslaget och av högskoleutredningen beräknats till 1 000 kronor.

Med hänsyn till de växande anspråk på högskolans bibliotek, som utökningen av antalet studerande och sammanförandet av ett flertal vetenskapliga institutioner till Ultuna medfört, anser jag det välmotiverat att förstärka bibliotekets personal med en amanuens enligt befordringsgång för amanuenser i de lärda verken och en förste expeditionsvakt. Däremot har jag icke funnit skäl att beräkna ytterligare medel till avlönande av kontorspersonal.

Då någon erfarenhet ännu icke vunnits av den på grundval av föregående års riksdagsbeslut genomförda omorganisationen av lantbrukshögskolans kansli och kamrerarexpedition och omfattningen av de arbetsuppgifter som i fortsättningen komma att åvila dessa anser jag icke att någon utökning av arbetskraften därstädes redan nu bör övervägas. Dock vill jag icke motsätta mig en uppräknig av anslaget till tillfällig arbetskraft med 2 000 kronor. Vidare torde den arvodesavlönade assistenten vid ekonomidirektörens expedition enligt min uppfattning böra placeras som assistent i lönegrad Ce 22, varvid han i fortsättningen ej bör erhålla något arvode från förvaltningen för Ultuna egendom. Jag har däremot icke känt mig övertygad om behovet av en speciell befattningshavare för tillsyn av högskolans byggnader. Denna uppgift bör kunna skötas av ekonomidirektören och hans assistent. Med hänsyn till att nya byggnader och institutioner m. m. tillkommit vid lantbrukshögskolan samt till den omfattning verksamheten därstädes numera nått finner jag det väl motiverat att såsom styrelsen föreslår utöka den för högskolan gemensamma personalen med en reparatör i lönegrad Ce 11 och en eldare i Ce 9 samt höja anslaget till tillfällig arbetskraft för gemensamma ändamål med 3 000 kronor. Jag har icke heller något att erinra mot att 1 000

kronor beräknas till ersättning till ciceroner vid högskolan. I enlighet med vad styrelsen föreslagit böra tre eldare och tre gårdskarlar föras å ordinarie stat. Däremot kan jag icke för närvarande tillstyrka de för maskinisten och trädgårdsmästaren begärda lönegradsuppflyttningarna.

Med hänsyn till de omfattande arbetsuppgifter, som redan nu åvila överinspektörens kansli, vill jag tillstyrka att en befattning som kanslibitråde i lönegrad Ca 11 inrättas där.

I enlighet med vad jag tidigare uttalat torde någon mer omfattande upprustning av försöksverksamhetens resurser under kommande budgetår icke böra övervägas. För att i någon mån kunna möta de ökade kostnaderna och hålla försöksverksamheten vid oförändrad nivå torde en uppräknig av vissa anslag vara nödvändig, men jag är icke beredd att i nuvarande läge föreslå att några nya tjänster inrättas. Vid statens jordbruksförsök ha enligt vad jag under hand inhämtat två av de från förutvarande vall- och mosskulturföreningen överförda konsulenterna övergått till annan verksamhet varför deras tjänster i enlighet med beslutet vid föregående års riksdag böra indras. Detsamma gäller såsom jag tidigare anfört tjänsten som förste kemist vid den nuvarande befattningshavarens avgång.

Jag är icke helt övertygad om behovet av speciella aspiranttjänster vid lantbruksförsöken och är därför icke nu beredd att tillstyrka förslaget om inrättande av dylika tjänster. Med hänsyn till de ökade arbetskostnaderna vill jag emellertid föreslå, att jordbruksförsökens anslag till tillfällig arbetskraft uppräknas med 8 300 kronor till 25 000 kronor.

Såsom jag i ett senare sammanhang närmare kommer att motivera torde under högskolans avlöningsanslag böra beräknas medel till avlöande av en jordbruksföreståndare i lönegrad Ce 18 vid Wiad.

Befattningarna som förmän vid försöksgårdarna slutligen anser jag icke vara av den art att de böra föras på löneplan.

Statens husdjursförsök bör enligt min mening utrustas med ytterligare ett laboratoriebiträde och ett ordinarie kanslibitråde. Därjämte bör anslaget till tillfällig arbetskraft av samma grunder som anförts med avseende på jordbruksförsöken uppräknas med 9 500 kronor till 30 000 kronor.

Med hänsyn till den stora osäkerhet jag anser råda beträffande studie-gårdsverksamhetens framtida öde anser jag icke att den nu bör ges en mer permanent organisation. Jag vill därför icke ifrågasätta vare sig att en tjänst som överassistent och chef för denna verksamhet inrättas eller att driftsledarna placeras på löneplan. Däremot vill jag i dess helhet tillstyrka högskolestyrelsens personalförslag för avdelningen för statistik och försöksteknik vid statens lantbruksförsök och alltså föreslå att medel beräknas för avlöande av en förste assistent, en andre amanuens och två räknebiträden.

Hösten 1949 torde i första årskursen vid högskolan böra mottagas samma antal studerande som de senaste åren eller 50.»

Ett bifall till departementschefens förslag om utbyggnad av verksamheten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök ävensom de av 1948

års riksdag fattade besluten om utökning av den högre vetenskapliga personalen vid högskolan från och med budgetåret 1949/50 skulle påfordra följande ändringar i högskolans avlöningsstat.

Anslagsposten avlöningar till ordinarie tjänstemän höjs med 209 900 kronor till 785 000 kronor, medan posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, minskas med 63 950 kronor till 184 600 kronor. Till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör anslås ett med 325 800 till 1 314 000 kronor ökat belopp och till posten rörligt tillägg 222 400 kronor, innebärande en anslagsökning av 53 750 kronor.

I enlighet härmed har departementschefen hemställt att förevarande anslag måtte för nästa budgetår uppföras med sammanlagt 2 506 000 kronor.

Utskottet.

Den av 1948 års riksdag beslutade upprustningen av, bland annat, lantbrukshögskolan innebar i huvudsak en utökning av högskolans mest kvalificerade personal. För att de sålunda förbättrade personella resurserna skola kunna utnyttjas på lämpligt sätt, bör en motsvarande förstärkning äga rum av assistent- och biträdespersonalen ävensom av materiel och utrustning. Genomförandet av vad Kungl. Maj:t föreslagit i förevarande proposition torde innebära, att behovet i sådant hänseende i stort sett blir tillgodosett.

Vad angår den i motionerna I: 238 och II: 307 upptagna frågan om inrättandet av ytterligare befattningar vid husdjursinstitutionerna torde få erinras om att utskottet i sitt utlåtande nr 30 till 1948 års riksdag, i anledning av motionsvis framställda yrkanden om inrättandet av laboratorsbefattningar vid dessa institutioner, uttalat att utskottet ansåge flera laboratorsbefattningar än de, som föreslagits i propositionen nr 177/1948, icke för det dåvarande böra komma till stånd samt att ytterligare prövning av denna fråga borde anstå till dess erfarenhet vunnits dels av den av utskottet i annat sammanhang förordade organisationen av försöksverksamheten på jordbrukets område och dels av den föreslagna utbyggnaden av lantbrukshögskolan.

Då enligt utskottets mening tillräcklig erfarenhet ännu icke vunnits i nämnda hänseenden för att medgiva ett tillförlitligt bedömande av behovet av ytterligare personal vid husdjursinstitutionerna, finner utskottet sig icke kunna tillstyrka bifall till den i motionerna I: 238 och II: 307 begärda framställningen till Kungl. Maj:t om förnyat övervägande därav. Med hänsyn till den synnerligen stora betydelse, som husdjurskötseln spelar inom vårt lands lantbrukshållning, torde emellertid frågan om laboratorsbefattningar vid husdjursinstitutionerna böra på nytt upptagas inom en nära framtid.

Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Omkostnader.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte uppföras med ett från 394 600 kronor till 645 100 kronor förhöjt belopp. Härav ha 180 700 kronor avsetts för försöksgårdarna, varvid följande ändringar beräknats i de stater, som för innevarande budgetår fastställts för de olika gårdarna.

Lanna försöksgård. Posten för investeringar föreslås ökad med 11 200 kronor till 14 700 kronor. Ökningen avses för täckdikning samt anskaffande av kylskåp till föreståndarbostaden och tvättmaskin till gårdens tvättstuga.

Offers försöksgård. Kostnaderna för försöksverksamheten beräknas öka med 6 800 kronor, kostnaderna för investeringar med 26 400 kronor och kostnaderna för jordbruksdriften med 3 100 kronor under det att uppbördsmedlen beräknas till ett med 200 kronor ökat belopp. Av kostnaderna för investeringar hänföra sig 7 300 kronor till en ny hissanläggning, 10 200 kronor till utbyte av traktor samt inköp av gummihjulsvagnar och stallgödseispridare samt återstoden till utbyte av försökströskverk, inköp av trädgårdstraktor för försöksverksamheten och målningsarbeten.

Flahults försöksgård. Kostnaderna för försöksverksamheten beräknas öka med 5 000 kronor, kostnaderna för investeringar minska med 10 500 till 7 500 kronor och kostnaderna för jordbruksdriften öka med 29 500 kronor under det att uppbördsmedlen beräknas till ett med 18 000 kronor höjt belopp. För att rätta en felföring i innevarande budgetårs stafförslag har kostnaderna för investeringar minskats med 10 500 kronor och kostnaderna för jordbruksdriften ökats med samma belopp. Det återstående beloppet på investeringsposten, 7 500 kronor, beräknas till bland annat stallgödseispridare, konstgödseispridare och traktorslättermaskin.

Gisselås försöksgård. Kostnaderna för försöksverksamheten beräknas stiga med 3 900 kronor, kostnaderna för investeringar med 13 600 kronor, kostnaderna för jordbruksdriften med 9 500 kronor och uppbördsmedlen med 4 600 kronor. Av investeringsanslaget avses 11 000 kronor att användas till inköp av traktor med redskap och 2 400 kronor till en trädgårdstraktor.

Brännbergs och Sunderbyns försöksgårdar. Posten investeringar föreslås ökad med 2 600 kronor till 4 100 kronor för att möjliggöra förbättringar av försöksutrustningen och inköp av två nya arbetsvagnar och en automatisk betningsmaskin.

Öjebyns försöksgård. Kostnaderna för försöksverksamheten beräknas öka med 3 000 kronor och kostnaderna för investeringar med 18 000 kronor till 24 000 kronor. Kostnaderna för jordbruksdriften väntas minska med 600 kronor och uppbördsmedlen öka med 2 000 kronor. Av de till investeringar beräknade medlen avse 8 500 kronor inköp av ett tröskverk, 3 500 kronor inköp av en traktorbindare och 3 600 kronor inköp av en stråfoderpress.

Ugerups försöksgård. Kostnaderna för investeringar beräknas öka med 8 500 kronor och kostnaderna för jordbruksdriften med 11 000 kronor, medan uppbördsmedlen upptagits till ett med 100 kronor ökat belopp. Av det till investeringar beräknade beloppet på 18 500 kronor hänföra sig 6 000 kronor till utbyte av traktor och 9 000 kronor till inköp av konstgödseispridare, två stallgödseispridare samt en skärmaskin med melasspump.

Departementschefen har hemställt om en medelsanvisning av sammanlagt 372 700 kronor. Därvid har han framhållit att, i enlighet med hans i det följande framlagda förslag till omorganisation av verksamheten vid det nuvarande institutet för husdjursförädling, de av jordbruksförsöksutredningen

härför beräknade omkostnaderna borde påföras de olika posterna på lantbrukshögskolans och statens lantbruksförsöks omkostnadsstat. De angivna beloppen avsåge endast senare hälften av nästa budgetår.

Av den föreslagna medelsanvisningen avse 111 000 kronor undervisningsinstitutionerna m. m., 134 900 kronor försöksanstalterna, 79 100 kronor försöksgårdarna och 47 700 kronor studiegårdsverksamheten.

Rörande anslagsberäkningen i fråga om försöksgårdarna har departementschefen anfört följande:

»I likhet med statskontoret anser jag ytterligare någon tids erfarenhet av det nya bokföringssystemet vid försöksgårdarna erforderlig, innan frågan om behovet av skrivbiträden vid dessa över huvud taget kan bedömas. Vidare finner jag mig i konsekvens med mitt tidigare ställningstagande till försöksverksamhetens omfattning i nuvarande läge icke kunna tillstyrka någon anslagshöjning för ifrågavarande ändamål. Däremot torde, medel böra beräknas för vissa nödvändiga investeringar, varjämte kostnaderna för jordbruksdriften med hänsyn till de stegrade arbetskostnaderna böra uppräknas i en del fall.

För täckdikningsarbeten vid Lanna försöksgård böra enligt min mening under posten investeringar upptagas 5 000 kronor, vilket innebär en höjning av posten med 1 500 kronor. I staten för Offers försöksgård torde samma post böra höjas från 100 kronor till 15 000 kronor för att möjliggöra anskaffande av ny hissaneläggning och utbyte av traktor. Därjämte torde kostnaderna för jordbruksdriften böra uppräknas med 3 100 kronor och uppborrdsmedlen med 200 kronor. Posten investeringar vid Flahults försöksgård bör minskas med 13 700 kronor till 4 300 kronor. Vidare böra kostnaderna för jordbruksdriften uppräknas med 22 500 kronor och uppborrdsmedlen med 18 000 kronor.

När verksamheten vid Gisselås försöksgård påbörjades av dåvarande Svenska mosskulturföreningen var man på många håll av den uppfattningen, att ett bärkraftigt jordbruk skulle kunna grundas på mellersta Norrlands vidsträckta mossmarker. Erfarenheterna ha emellertid visat, att detta är en synnerligen vanskelig uppgift, bland annat med hänsyn till svårigheten att på dessa marker erhålla foder med en för djurens hälsotillstånd tillräckligt hög mineralämneshalt. Jag skulle vilja ifrågasätta, huruvida med rimliga kostnader några mer betydande försöksresultat kunna vinnas vid Gisselås utöver vad som redan framkommit. Då själva jordbruksdriften vid denna försöksgård dessutom går med avsevärd förlust torde det böra övervägas om försöksgården skall bibehållas. Enligt vad jag inhämtat pågår för närvarande en av lantbrukshögskolans styrelse igångsatt utredning om förutsättningarna för den fortsatta verksamheten vid Gisselås. Jag har i annat sammanhang denna dag uttalat att jag ämnar föreslå, att högskolestyrelsen får i uppdrag att utarbeta en plan för den fortsatta utbyggnaden av försöksgårdsverksamheten. Vid dessa utredningar torde här anförda synpunkter böra beaktas. I avvaktan på resultatet av sagda utredningar synes anslaget till investeringar vid denna försöksgård för nästkommande budgetår böra

upptagas med ett oförändrat belopp av 100 kronor. Däremot böra kostnaderna för jordbruksdriften uppräknas med 9 500 kronor och uppbördsmedlen med 4 600 kronor.

Vid Brännbergs och Sunderbyns försöksgårdar torde posten investeringar böra höjas med 1 600 kronor till 3 600 kronor för att möjliggöra förbättringar i försöksutrustningen och inköp av nya arbetsvagnar.

Vid Öjebyns försöksgård anser jag, att 10 000 kronor böra anvisas till inköp av bland annat traktorbindare, stråfoderpress och elevator, vilket innebär att posten till investeringar bör ökas med 4 000 kronor. Posten kostnader för jordbruksdriften torde vid denna försöksgård kunna nedsättas med 600 kronor och uppbördsmedlen uppräknas med 2 000 kronor.

Posten kostnader för investeringar vid Ugerups försöksgård bör upptagas med ett oförändrat belopp av 10 000 kronor, vilket skulle möjliggöra bland annat utbyte av traktor samt inköp av en konstgödselspridare och en stallgödselspridare. Kostnaderna för jordbruksdriften torde få uppräknas med 11 000 kronor. Jag förutsätter dock därvid, att uppbördsmedlen kunna ökas med 4 500 kronor.

Någon särskild stat har tills vidare icke kunnat uppställas för försöksgården vid Wiad. Nettoinkomsten från denna försöksgård synes emellertid kunna uppskattas till omkring 20 000 kronor för år. Även om det är ovisst hur stort överskott som kan komma att belöpa å första halvåret 1950, torde man vid anslagsberäkningen för budgetåret 1949/50 böra utgå från en inkomst av 10 000 kronor för denna tid.»

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t hemställt i fråga om undervisningsinstitutionerna m. m., försöksanstalterna och studiegårdsverksamheten biträdes av utskottet.

I fråga om anslaget till försöksgårdarna har i motionerna I: 239 och II: 306 hemställts, att detta i enlighet med högskolestyrelsens äskanden måtte uppföras med ett belopp av 180 700 kronor. Härav föreslås 11 300 kronor skola anslås till Lanna, 38 700 kronor till Offer, 24 000 kronor till Flahult, 39 900 kronor till Gisselås, 22 300 kronor till Brännberg och Sunderbyn, 23 500 kronor till Öjebyn och 21 000 kronor till Ugerup.

I enlighet med vad departementschefen uttalat i annat sammanhang finner utskottet en mera omfattande upprustning av försöksverksamhetens resurser ej kunna genomföras för närvarande, då det statsfinansiella läget manar till sträng sparsamhet. En uppräknning av ifrågakommande anslag torde därför enligt utskottets mening i huvudsak böra ifrågakomma endast i den mån så behövs för att hålla försöksverksamheten vid oförändrad nivå. Med denna utgångspunkt synes vad Kungl. Maj:t för ändamålet äskat vara tillräckligt för försöksgårdarnas behov under nästa budgetår. Utskottet förordar därför, att omkostnadsanslaget i vad det avser försöksgårdarna upptages till 79 100 kronor.

Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Materiel m. m., Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek, Stipendier samt Underhåll av byggnader m. m.

Utskottet har intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag om medelsanvisning under anslagen med resp. 403 500, 35 000, 34 100 och 35 000 kronor.

Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Inredning och utrustning.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök har hemställt, att under ifrågavarande anslag måtte anvisas 1 072 600 kronor, av vilket belopp 20 000 kronor avsetts för utrustning av de kemiska och botaniska laboratorierna, tillhörande statens jordbruksförsök, samt 18 500 kronor för kontorsmaskiner m. m.

Departementschefen har, under förmålan att upprustningen av högskolans resurser bör genomföras i etapper, hemställt om en medelsanvisning av 403 300 kronor för ändamålet. Härav ha för jordbruksförsökens laboratorie- och kontorsutrustning beräknats sammanlagt 10 000 kronor.

Utskottet. I likhet med departementschefen anser utskottet, att den materiella upprustningen av högskolan och statens lantbruksförsök bör genomföras etappvis. Den avvägning av de föreliggande behoven, som Kungl. Maj:t i enlighet därmed verkställt, synes utskottet lämplig. Något vägande skäl för att, såsom i motionerna I: 239 och II: 306 yrkats, med avvikelse härifrån höja medelsanvisningen till fortsatt upprustning av jordbruksförsökens kemiska laboratorium till 20 000 kronor har enligt utskottets mening icke anförts. Med hänsyn härtill finner utskottet sig böra biträda vad Kungl. Maj:t i förevarande del hemställt.

Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Särskilda undersökningar samt Avkastningsbedömning rörande avelssvin.

Utskottet har intet att erinra mot Kungl. Maj:ts beräkning av medelsbehovet under ifrågavarande anslag för nästa budgetår, innefattande en medelsanvisning av resp. 77 400 och 44 800 kronor.

Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Bidrag till lokal försöksverksamhet.

Under rubriken bidrag till lokala gödslings-, sort- och ogräsförsök är för innevarande budgetår anvisat ett obetecknat anslag av 89 000 kronor.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök föreslår, att under förevarande anslag sammanföres samtliga de belopp som avse den försöksverksamhet som statens jordbruksförsök skall bedriva utanför för-

läggningsorten samt utanför den fasta försöksverksamheten vid försöksgårdar, försöksstationer och fasta försöksfält. Styrelsen beräknar för nästa budgetår kostnaderna för denna försöksverksamhet till 580 000 kronor varav 34 000 kronor föreslås överförda från högskolans materielanslag och 62 200 kronor från anslaget till särskilda undersökningar. Den reella anslagsökningen belöper sig därför till (580 000 — 89 000 — 34 000 — 62 200 =) 394 800 kronor.

Styrelsen framhåller i detta sammanhang nödvändigheten av att försöksverksamheten erhåller tillräckliga arbetsresurser. Styrelsen påpekar därvid, att 1945 års jordbruksförsöksutredning föreslagit att ersättningarna för försöken skulle utgå med belopp, som täcka hushållningssällskapens kostnader för desamma, samt att verksamheten borde utvidgas och kompletteras med ett antal nya representativa försöksserier. Efter överläggningar med hushållningssällskapen har en kalkyl uppgjorts varvid de årliga kostnaderna för försöksverksamheten vid full utbyggnad beräknats till 865 000 kronor. Då emellertid enligt styrelsen denna utbyggnad bör genomföras etappvis, har det för nästkommande budgetår erforderliga anslaget beräknats till 580 000 kronor.

Styrelsen säger sig även ämna efter närmare utredning inkomma med förslag till ny kungörelse rörande verksamheten samt hemställer, att anslaget i fortsättningen uppföres som reservationsanslag.

Departementschefen.

Departementschefen har anfört:

»I likhet med vad jag tidigare framhållit är jag icke beredd att för kommande budgetår föreslå någon utvidgning av försöksverksamheten. Anslagen till denna verksamhet torde böra inskränkas till vad som är erforderligt för att hålla den vid nuvarande nivå. Då förevarande anslag utgått med praktiskt taget oförändrat belopp under ett flertal år torde det som kompensation för stegringen i priser och arbetskostnader böra uppräknas med 39 800 kronor. Denna kompensation torde främst böra användas till en fullständigare ersättning till hushållningssällskapen för deras kostnader för försöksverksamheten och icke till en utvidgning av densamma.

Jag har ingen erinran mot styrelsens förslag att till förevarande anslag överföras 34 000 kronor från materielanslaget och 62 200 kronor från anslaget till särskilda undersökningar. Anslaget, som torde böra benämnas Bidrag till lokal försöksverksamhet, bör sålunda enligt min mening för nästa budgetår bestämmas till (89 000 + 39 800 + 34 000 + 62 200 =) 225 000 kronor. Eftersom arbetet vid försöksverksamheten uppdelas i vegetationsperioder och icke i budgetår torde anslaget böra uppföras som reservationsanslag.»

Utskottet.

I motionerna I: 239 och II: 306 har yrkats, att ifrågavarande anslag måtte uppföras med 450 000 kronor för budgetåret 1949/50.

Såsom framhållits vid behandlingen av omkostnadsanslaget har utskottet anslutit sig till ståndpunkten, att höjning av anslagen till försöksverksamheten i huvudsak bör inskränkas till vad som erfordras för att hålla verksamheten vid oförändrad nivå. Då vad Kungl. Maj:t föreslagit rörande den lokala försöksverksamheten synes stå i överensstämmelse med denna ståndpunkt, finner utskottet sig böra förorda, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med 225 000 kronor.

Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Bidrag till fast försöksverksamhet vid statsunderstödda lantbruks- och lantmannaskolor.

För innevarande budgetår är för ändamålet anvisat ett obetecknat anslag av 22 000 kronor. Beträffande bestämmelserna rörande anslaget användning hänvisas till statsliggaren s. 730.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök hemställer, att anslaget för kommande budgetår upptages med 111 000 kronor. Då 8 000 kronor enligt styrelsens förslag överföres från materielanslaget till förevarande anslagsrubrik, innebär beräkningen en reell ökning med (111 000 — 22 000 — 8 000 =) 81 000 kronor.

Även med avseende på detta anslag hänvisar styrelsen till nödvändigheten av att försöksverksamheten erhåller tillräckliga arbetsresurser och framlägger en omfattande plan för den fasta försöksverksamhetens utbyggnad. Planen innebär bland annat en utökning av antalet försöksstationer från 20 till 30 och antalet fasta försöksfält från 9 till 22. I likhet med vad som av försöksutredningen föreslagits beträffande den lokala försöksverksamheten hävdar styrelsen, att även vid de fasta försöken ersättning bör utgå med belopp som täcka kostnaderna, vilket föranleder styrelsen till en väsentlig uppräknig av bidragen. Vid full utbyggnad uppskattas den årliga kostnaden sålunda till 175 000 kronor, men eftersom utbyggnaden enligt styrelsen bör genomföras etappvis beräknas anslagsbehovet för budgetåret 1949/50 till endast 111 000 kronor. Styrelsen hemställer även, att anslaget i fortsättningen uppföres som reservationsanslag.

Departementschefen.

Departementschefen har anfört:

»Med samma motivering som jag anfört beträffande anslaget till lokal försöksverksamhet vill jag föreslå, att ifrågavarande anslag uppräknas med 13 000 kronor för att bidragen bättre skola kunna motsvara kostnaderna för verksamheten i dess nuvarande omfattning. Med hänsyn till den av mig tidigare förordade överföringen av 8 000 kronor från högskolans materielanslag anser jag anslaget för nästkommande budgetår böra bestämmas till (22 000 + 13 000 + 8 000 =) 43 000 kronor. Jag förordar, att anslaget såsom styrelsen föreslagit uppföres som reservationsanslag.»

Utskottet.

I motionerna I: 239 och II: 306 har hemställts, att medelsanvisningen för bidrag till den fasta försöksverksamheten måtte höjas till 92 000 kronor.

Av enahanda skäl, som anförts i fråga om anslaget till den lokala försöksverksamheten, förordar utskottet en medelsanvisning för ändamålet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag.

Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Kostnader för specialkurs för utbildande av maskinkonsulenter.

Utskottet. Utskottet biträder Kungl. Maj:ts framställning om en från 28 600 kronor till 20 000 kronor sänkt medelsanvisning.

Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök har i skrivelse den 11 oktober 1948 hemställt, att till byggnadsarbeten vid högskolan och lantbruksförsöken för nästa budgetår måtte anvisas ett anslag av 7 884 200 kronor.

I skrivelse den 4 december 1948 har högskolestyrelsen lämnat ett förslag till turordning för nämnda byggnadsarbeten. Därvid har styrelsen i första rummet upptagit iordningställandet för en kostnad av 162 000 kronor av provisoriska lokaler för vissa institutioner intill dess de av 1946 års högskoleutredning föreslagna nya institutionsbyggnaderna komma till stånd. Enligt styrelsen är det nödvändigt att dessa provisoriska lokaler färdigställas under sommaren 1949 för att de nya befattningshavarna skola kunna beredas arbetsmöjligheter vid högskolan. I övrigt har styrelsen såsom närmast i angelägenhetsgrad upptagit byggnadsföretag för jordbruks- och husdjursförsöken, nybyggnad för botanisk-genetiska institutionen samt bostäder åt en fältassistent och en reparatör. Kostnaderna för dessa byggnadsarbeten ha uppskattats till 2 905 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen erinrar i sin förenämnda skrivelse den 14 oktober 1948 om att frågan om vaktmästarlokal och vegetationshall vid lantbrukshögskolans mikrobiologiska institution enligt föregående års riksdags beslut sköts på framtiden. Byggnadsstyrelsen anför därefter i huvudsak följande.

Efter samråd med styrelsen för lantbrukshögskolan får byggnadsstyrelsen härmed återkomma till berörda byggnadsfrågor.

Den under uppförande varande byggnaden för mikrobiologiska institutionen jämte halvväxtlaboratoriet beräknas bli färdigställd omkring den 1 april 1949. Då institutionens arbete sålunda kommer att vara i full gång inom den nya byggnaden under nästkommande vegetationsperiod, synes det nödvändigt, att jämväl vaktmästarbostaden och vegetationshallen nu komma till utförande.

Härtill kommer, att det visat sig förenat med betydande svårigheter att anordna det för institutionen i fråga erforderliga skyddsrummet inom in-

stitutionsbyggnadens källare. Vid företagen undersökning har byggnadsstyrelsen därför i samråd med civilförsvarsstyrelsen funnit, att skyddsrummet lämpligast borde anordnas inom tillgängliga utrymmen i källarvåningen till den planerade vaktmästarbostaden.

Med anledning härav har det tidigare överlämnade förslaget till vaktmästarbostad om arbetats varvid byggnadsstyrelsen beräknat kostnaderna enligt nu rådande prisläge för genomförande av sistnämnda förslag till 45 000 kronor.

Lantbrukshögskolans styrelse har vidare framhållit, att i nybyggnaden för mikrobiologiska institutionen med baljväxtlaboratoriet ingå växthus, i första hand avsedda för de kontrollodlingar, som erfordras för fastställandet av aktiviteten hos baljväxtkulturerna, samt att för sistnämnda verksamhet jämväl kräves odlingar i kärlförsöksgård (vegetationshall) under sommarmånaderna.

Byggnadsstyrelsen beräknar kostnaderna enligt nu rådande prisläge för utförande av nämnda kärlförsöksgård till 23 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen hemställer sålunda, att för nästkommande budgetår anvisas ett byggnadsanslag på (45 000 + 23 000 =) 68 000 kronor för utförande av vaktmästarbostad och vegetationshall vid lantbrukshögskolans mikrobiologiska institution.

Departementschefen.

Departementschefen har anfört:

»Såsom jag redan tidigare framhållit har jag icke ansett mig annat än i ytterst begränsad omfattning kunna föreslå nybyggnader under budgetåret 1949/50 vid lantbrukshögskolan. Det vid 1948 års riksdag godkända principprogrammet innefattade emellertid, att en vegetationshall och växthus m. m. för den nyinrättade institutionen för växtsjukdomslära skulle uppföras under nästa budgetår. Om så befinner sig möjligt, torde denna anläggning böra tills vidare få disponeras även av institutionerna för växtodlingslära och allmän jordbrukslära. På grund av inträffade prisstegringar torde kostnaderna, som i september 1947 uppskattades till 270 000 kronor, böra beräknas till 286 000 kronor. Nämnda belopp torde böra anvisas för nästa budgetår. Vidare torde vissa byggnadsarbeten för att iordningställa provisoriska lokaler, främst för de nya institutionerna, vara nödvändiga. Då en stor del av de för ändamålet av högskolestyrelsen upptagna utgifterna närmast avse utrustning och sålunda böra bestridas från de medel, som anvisats till inredning och utrustning, finner jag anslagsbehovet under byggnadsanslaget kunna begränsas till 57 000 kronor. Slutligen torde den föreslagna vegetationshallen vid den mikrobiologiska institutionen böra komma till utförande. Härför synas böra upptagas 23 000 kronor. För budgetåret 1949/50 skulle sålunda behöva anvisas ett anslag till byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök å (286 000 + 57 000 + 23 000 =) 366 000 kronor.»

Utskottet.

Såsom i propositionen framhållits torde byggnadsarbeten vid högskolan under budgetåret 1949/50 i rådande ekonomiska läge böra förekomma en-

dast i mycket begränsad omfattning. Därvid torde i första hand de av Kungl. Maj:t föreslagna arbetena böra komma till utförande. De byggnader, som därutöver förordats i motionerna I: 239 och II: 306, synas enligt utskottets mening icke vara av sådan angelägenhetsgrad, att de böra komma till stånd redan under nästa budgetår.

Utskottet biträder alltså Kungl. Maj:ts förslag, så vitt nu är i fråga.

Institutet för husdjursförädling.

Departementschefen har hemställt om bemyndigande för Kungl. Maj:t att träffa avtal med styrelsen för institutet för husdjursförädling vid Wiad om statens övertagande av institutets tillgångar samt att utfärda de bestämmelser, som bliva erforderliga för genomförande av en ny organisation av verksamheten därstädes.

Rörande det närmare innehållet i avtalet ävensom den föreslagna organisationen torde få hänvisas till framställningen å s. 48—56 i propositionen.

Utskottet. Mot Kungl. Maj:ts förslag i fråga om institutet vid Wiad har utskottet intet att erinra. Utskottet hemställer därför, att Kungl. Maj:t erhåller det begärda bemyndigandet.

Forskning och försöksverksamhet på jordbrukets område i Norrland.

I betänkande angående forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område i Norrland (SOU 1946: 16) har *norrlandskommittén* föreslagit, att en central forskningsinstitution för norrländska jordbruksfrågor skall inrättas vid Röbbäcksdalen utanför Umeå.

Med avseende på förläggningen av den centrala forskningsinstitutionen har kommittén övervägt fyra alternativ, nämligen: i anslutning till Offers försöksgård, Undrom, Västernorrlands län, i anslutning till Torsta lantmannaskola, Ås, Jämtlands län, vid Röbbäcksdalen intill Umeå, i anslutning till en där likaledes av kommittén föreslagen nyinrättad försöksgård och slutligen i anslutning till Öjebyns försöksgård och Grans lantmanna- och lanthushållsskolor i Norrbottens län. Utgångspunkten för en bedömning av förlägningsfrågan har varit att söka ett centralt läge såväl med hänsyn till Norrland i dess helhet som dess viktigaste jordbruksbygder samt att finna ett område, som med avseende på klimat, jordarter och övriga betingelser är så representativt som möjligt. Av dessa skäl har kommittén stannat för en förläggning till Röbbäcksdalen utanför Umeå. Till kommitténs förslag i denna del ha reservationer avlämnats av herrar Andersson och Lövgren, som förordade Norrbottensalternativet, herrar Pålsson och Johansson, som förordade Jämtlandsalternativet, och herrar Tjällgren och Mäler, som förordade Västernorrlandsalternativet.

Lantbruksstyrelsen framhåller i sitt yttrande över norrlandskommitténs förevarande betänkande, att den funnit motiveringen för det grundläggande i kommitténs förslag övertygande. Jämväl med avseende på institutionens förläggning ansluter sig lantbruksstyrelsen till kommitténs förslag.

Lantbrukshögskolans styrelse tillstyrker i princip norrlandskommitténs förslag och *lantbruksakademien* framhåller det bärande i tanken att med ett filialsystem bilda ett jordbrukets forskningscentrum för Norrland.

Norrlandskommitténs förslag om upprättande av en central forskningsinstitution i Norrland tillstyrkes även i yttranden från berörda länsstyrelser och hushållningssällskaps förvaltningsutskott, de av förslaget berörda centrala forskningsinstitutionernas styrelser och flertalet övriga remissinstanser. Även kommitténs förslag till institutionens förläggning tillstyrkes i det stora flertalet yttranden. Länsstyrelserna och hushållningssällskapens förvaltningsutskott i Västernorrlands och Jämtlands län samt hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Norrbottens län ha dock icke funnit sig kunna ansluta sig till kommitténs ståndpunkt utan föreslagit de inom respektive län belägna av utredningen övertvägda förläggningssorterna. Länsstyrelsen i Norrbottens län har slutligen yrkat på att frågan om institutionens förläggning ytterligare utredes.

Departementschefen.

Departementschefen har anfört:

»Norrlandskommitténs uppfattning att det norrländska jordbruket icke i tillräckligt hög grad blivit delaktigt av de framsteg som forskningen och försöksverksamheten möjliggjort förefaller mig i många avseenden vara riktig. Vidare giva de mycket varierande förhållandena i Norrland ej sällan resultaten inom försöksverksamheten en tämligen begränsad giltighet. Forskare och försöksmän synas därför ofta, dock icke alltid med rätt, ha ansett sig göra en betydelsefullare insats genom att koncentrera sig på jordbruksproblem inom sådana områden där de kunna resultaten kunna få en vidsträcktare tillämpning. Dessa ha sedan alltför schablonmässigt anpassats till norrländska förhållanden.

Dessa synpunkter få emellertid icke överdrivas. Betydelsefulla insatser ha, icke minst under senare år, gjorts för det norrländska jordbruket. Dess nuvarande tekniska standard skulle i annat fall icke varit möjlig. Emellertid vänta ännu många problem på sin lösning och i betraktande av den stora roll jordbruket spelar i det norrländska näringslivet synes mig en intensifierad forsknings- och försöksverksamhet med speciell inriktning på norrländska jordbruksproblem icke minst ur ekonomisk synpunkt önskvärd.

Med hänsyn härtill finner jag de grundläggande riktlinjerna, som norrlandskommittén uppdragit för forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område i Norrland, bärande. Jag anser sålunda, att en ny försöksgård bör inrättas i Norrland och att till samma plats som försöksgår-

den böra förläggas filialer till olika riksinstitutioner på jordbruksforskningens område. Däremot kan jag i likhet med ett flertal av de i ärendet hörda remissinstanserna icke på alla punkter dela kommitténs uppfattning om hur verksamheten skall organiseras. Enligt min mening bör frågan, på vad sätt försöksgården och filialerna skola samarbeta med varandra och med riksinstitutionerna, bli föremål för ytterligare överväganden.

Även om verksamhetens närmare organisation sålunda icke nu kan fastställas, torde det dock ur vissa synpunkter vara fördelaktigt, att beslut om verksamhetens förläggning fattas. Beträffande denna fråga vill jag ansluta mig till vad norrlandskommittén föreslagit. Röbbäcksdalen synes mig så centralt belägen och förhållandena där karakteristiska för en så stor del av det norrländska jordbruket, som man rimligen kan begära inom ett område med en sådan geografisk utsträckning. Jag anser därför, att Kungl. Maj:t bör föreslå riksdagen att i princip besluta om att en försöksgård skall inrättas vid Röbbäcksdalen utanför Umeå och att här avsedd forskningsverksamhet skall förläggas dit. Medel för inköp av jord till försöksgården behöva icke nu anvisas, enär Västerbottens läns landsting inköpt det erforderliga området för att när så påkallas överlåta det till kronan.»

Utskottet.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts av norrlandskommitténs utredning stödda uppfattning, att en intensifierad forsknings- och försöksverksamhet är önskvärd i fråga om de norrländska jordbruksproblemen. Likaså delar utskottet Kungl. Maj:ts mening, att såsom lämpliga åtgärder i sådant syfte böra i Norrland inrättas en ny försöksgård ävensom en särskild forskningsinstitution med speciell inriktning på norrländska jordbruksfrågor.

Beträffande spörsmålet om förläggningen av den sålunda förordade forsknings- och försöksverksamheten vill utskottet, som vid resa i Norrland under tiden den 4—8 maj 1949 bl. a. besökt Röbbäcksdalen, biträda Kungl. Maj:ts förslag, att den planerade försöksgården skall förläggas dit.

Vad forskningsinstitutionens förläggning angår har i motionerna I: 236 och II: 304 hemställts, att avgörandet rörande förläggningssorten skall uppskjutas och göras till föremål för fortsatt utredning. Den utredning, som redan företagits av norrlandskommittén och över vilken remissutlåtanden avgivits av åtskilliga av frågan berörda myndigheter m. m., är emellertid enligt utskottets mening så omfattande, att en förnyad sådan icke kan förväntas giva nya synpunkter av betydelse. Även om, såsom Kungl. Maj:t anfört, enighet icke råder om huru forskningsverksamheten närmare bör organiseras, torde skäl därför icke föreligga att uppskjuta avgörandet. Vid sådant förhållande vill utskottet, efter övervägande av de olika alternativ, som föreslagits, i likhet med Kungl. Maj:t förorda, att institutionen skall förläggas till Röbbäcksdalen.

Utskottets hemställan.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må,

I. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 238 och II: 307 samt I: 239 och II: 306

1) fastställa följande personalförteckning för lantbruks-högskolan och statens lantbruksförsök:

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat:

	Lönegrad
1 överinspektör	Cp 12
17 professorer	Ca 33
1 ekonomidirektör	Ca 32
1 bibliotekarie	Ca 29
13 laboratorer	Ca 29
1 sekreterare	Ca 29
5 statsagronomer	Ca 29
1 förste kemist	Ca 27
6 försöksgårdsföreståndare	Ca 27
1 överassistent	Ca 27
1 kamrerare	Ca 25
1 maskinist	Ca 14
1 trädgårdsmästare	Ca 14
2 förste expeditionsvakter	Ca 11
5 institutionsvaktmästare	Ca 11
4 kanslibiträden	Ca 11
2 eldare	Ca 10
1 hantverkare	Ca 10
1 eldare	Ca 9
3 gårdskarlar	Ca 9
7 kontorsbiträden	Ca 8

Tjänsteman å övergångsstat:

	Lönegrad
1 kansliskrivare	Ca 15

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24:

	Lönegrad
1 lektor	Ce 29
1 statsagronom	Ce 29
1 försöksgårdsföreståndare	Ce 27
3 överassistenter	Ce 27;

2) godkänna följande avlöningsstat för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	785 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	184 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	1 314 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	222 400
<hr style="width: 100%;"/>		
Summa kronor		2 506 000;

3) å riksstaten för budgetåret 1949/50 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök:
Avlöningar ett förslagsanslag av 2 506 000 kronor,

b) till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök:
Omkostnader ett förslagsanslag av 372 700 kronor,

c) till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök:
Materiel m. m. ett reservationsanslag av 403 500 kronor,

d) till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök:
Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek ett reservationsanslag av 35 000 kronor,

e) till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök:
Stipendier ett förslagsanslag av 34 100 kronor,

f) till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök:
Underhåll av byggnader m. m. ett reservationsanslag av 35 000 kronor,

g) till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök:
Inredning och utrustning ett reservationsanslag av 403 300 kronor,

h) till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök:
Särskilda undersökningar ett reservationsanslag av 77 400 kronor,

i) till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök:
Avkastningsbedömning rörande avelssvin ett anslag av 44 800 kronor,

j) till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök:
Bidrag till lokal försöksverksamhet ett reservationsanslag av 225 000 kronor,

k) till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök:

Bidrag till fast försöksverksamhet vid statsunderstödda lantbruks- och lantmannaskolor ett reservationsanslag av 43 000 kronor,

1) till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Kostnader för specialkurs för utbildande av maskinkonsulenter ett reservationsanslag av 20 000 kronor,

m) till Täckdikningsförsök m. m. ett reservationsanslag av 125 000 kronor;

4) å kapitalbudgeten för budgetåret 1949/50 till Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök anvisa ett investeringsanslag av 366 000 kronor;

5) bemyndiga Kungl. Maj:t att träffa avtal med styrelsen för Institutet för husdjursförädling vid Wiad om statens övertagande av institutets tillgångar samt att utfärda de bestämmelser, som bliva erforderliga för genomförandet av den föreslagna organisationen av verksamheten vid Wiad;

II. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 236 och II: 304, fatta principbeslut om att en försöksgård skall inrättas vid Röbbäcksdalen utanför Umeå och att viss forskningsverksamhet på jordbrukets område skall förläggas dit.

Stockholm den 20 maj 1949.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se under utlåtandet nr 48.

Reservationer:

1) av herrar *Näslund, Hæggbloom, Ahlsten, Boman* i Stafsund och *Ahman* vilka ansett, att anslaget till den lokala försöksverksamheten bort uppräknas till 350 000 kronor samt att därför

dels utskottets yttrande å s. 15—16 bort ha följande lydelse:

»I motionerna — — — nivå. Vad den lokala försöksverksamheten beträffar omhänderhaves denna av hushållningssällskapen, som fått vidkännas betydande kostnader därför. Då kostnaderna emellertid stigit avsevärt under senare år samt hushållningssällskapen ofta ha att brottas med ekonomiska svårigheter, torde det enligt utskottets mening vara påkallat att ytterligare höja ifrågavarande anslag för att icke äventyra den fortsatta verksamheten inom dess nuvarande ram.

Under hänvisning till det anförda förordar utskottet en uppräknig av anslaget till 350 000 kronor.»

dels ock att utskottets hemställan i ingressen och under punkten I 3) j) bort lyda sålunda:

»Under återopande — — — riksdagen må

I. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom motionerna I: 239 och II: 306 samt med avslag å motionerna I: 238 och II: 307

j) till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Bidrag till lokal försöksverksamhet ett reservationsanslag av 350 000 kronor.
-----»;

2) av herr *Ernst Hjalmar Nilsson*, såvitt angår forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område i Norrland;

3) av herrar *Tjällgren* och *Boman* i Stafsund, vilka ansett, att utskottet bort bifalla motionerna I: 236 och II: 304 samt att utskottets yttrande i fråga om forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område i Norrland samt hemställan därför bort ha följande lydelse:

»Utskottet biträder — — — förläggas dit.

Vad åter forskningsinstitutionens förläggning angår ha såväl inom norrlandskommittén som i remissutlåtandena olika meningar framkommit. Såsom Kungl. Maj:t anført råder vidare icke enighet om huru forskningsverksamheten bör organiseras. Då härtill kommer, att möjlighet för närvarande torde saknas att tillförlitligt bedöma vilka kostnaderna skulle bliva vid de olika alternativ, som synas kunna komma i fråga, är det enligt utskottets mening att föredraga att, såsom hemställts i motionerna I: 236 och II: 304, beslutet om förläggningsorten uppskjutes till dess en ny och allsidig undersökning företagits i fråga om de spörsmål, varom oklarhet råder. Med hänsyn till att de för institutionen erforderliga byggnadsarbetena icke torde kunna komma till utförande under den närmaste tiden, synes icke någon olägenhet uppkomma genom ett sådant uppskov.

Utskottets hemställan.

Under återopande — — — vid Wiad;

II. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 236 och II: 304, såvitt nu är i fråga, fatta principbeslut om att en försöksgård skall inrättas vid Röbäcksdalen utanför Umeå ävensom att viss forskningsverksamhet på jordbrukets område skall förläggas till Norrland;

III. med bifall till motionerna I: 236 och II: 304, i vad däri hemställts om utredning, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att frågan om förläggningen av institutionen för nämnda forskningsverksamhet ävensom om verksamhetens omfattning och organisation måtte bliva föremål för ytterligare utredning.»
